

PAMIĘTAMY

CHEŁMNO NAD NEREM – LAS RZUCHOWSKI

Dnia 11 września 2013 roku w Lesie Rzuchowskim w Chełmnie nad Nerem po raz siódmy odbyła się uroczystość upamiętniająca ofiary pomordowane przez nazistów w czasie II wojny światowej (1939-1945): Polaków, Żydów, Romów, dzieci czeskich, jeńców radzieckich. W tym obozie zagłady, który był pierwszym niemieckim ośrodkiem masowej zagłady od stycznia 1942 r. zaczęto m.in. przywozić do Chełmna Romów z Łodzi, z tamtejszego, utworzonego jesienią 1941 r. obozu „Zigeunerlager”, a następnie Żydów z getta łódzkiego oraz Żydów spoza Polski, z Niemiec, Czechosłowacji, Austrii, których jesienią 1941 r. przejściowo osiedlono w Łodzi.

Spotkanie to miało ekumeniczny i międzynarodowy charakter. Jego organizatorami byli Parafia Rzymo-sko - Katolicka pw. Narodzenia NMP

w Chełmnie nad Nerem, której obecnie proboszczem jest ks. Adam Zasada oraz Wójt Gminy Grzegorzew Pani Bożena Dominiak. Uroczystości przewodniczył Jego Ekscelencja Ks. Bp Wiesław Alojzy Mering, biskup włocławski. Po raz pierwszy w uroczystości wzięły udział i reprezentowały Związek Romów Polskich z siedzibą w Szczecinku Pan Andrzej Sochaj.

„Pamiętamy” – to słowo klucz tych obchodów. Słowo, które znajduje się na tutejszym pomniku, często tego dnia pojawiało się w przemówieniach podkreślających wagę tej uroczystości upamiętniającej ofiary hitlerowskiego totalitaryzmu, mając świadomość, że „Kto zapomina o historii ten ryzykuje jej powtórzenie”.

W tym roku z racji padającego deszczu inaczej niż w ubiegłych latach przebiegła uroczystość. Najpierw liczne

delegacje przybyły na tę uroczystość zgromadziły się w Lesie Rzuchowskim, aby złożyć kwiaty pod pomnikiem, który przypomina te straszne wydarzenia. Później głos zabrał Jego Ekscelencja Ks. Bp Wiesław Alojzy Mering, biskup włocławski. Powiedział m.in.: „*To dzień solidarności z ludźmi, którzy tutaj zostali poddani takim cierpieniom. Trzeba z całym zdecydowaniem potępić sprawców zbrodni, tak jak umiemy potępić sprawców innych zbrodni. To tutaj zostali przywiezieni Żydzi z getta łódzkiego. Swoje życie oddali tutaj także przedstawiciele innych narodowości. Jednoczymy się wszyscy w bólu i solidarności, w modlitwie, którą chcemy przekazać na ręce naszych przyjaciół Żydów żyjących, żeby mieli świadomość, że razem z nimi sprzeciwiamy się temu potwornemu złu, które wydarzyło się właśnie tutaj.*”

O losie pomordowanych Romów oraz wielkiej potrzebie oraz roli edukowania ludzi, a szczególnie dzieci i młodzieży na temat holokaustu i w zakresie tolerancji i człowieczeństwa, przypomniała w swoim przemówieniu Pani Izabela Ewa Kwiatkowska – Konsul Honorowy Republiki Austrii w Poznaniu. Natomiast Pani Bożena Dominiak Wójt Gminy Grzegorzew wskazała w swoim wystąpieniu, że jest „*To miejsce będące jednym z symboli dramatu, jaki przeżyły narody, które musiały zmierzyć się z falą nienawiści, jaką był nazizm*”. Przypomniała, że „*Nie chodzi o to, by rozpamiętywać o okropieństwach tamtych czasów, ale by nie zapomnieć o tych, którzy tu spoczywają – a ich śmierć uchybiała godności człowieka*”. Ponadto Pani Wójt podkreśliła, iż „*mimo że okoliczności spotkania są smutne nasza obecność dzisiaj – to wyraz naszej pamięci, to właśnie dowód na to, że PAMIĘTAMY!*”

Potem członkowie Polskiej Rady Chrześcijań i Żydów odmówili Psalm 27 – rozpoczynający się od słów „Pan moim światłem i zbawieniem moim”, a na koniec tej części uroczystości Ks. Biskup odmówił modlitwę, jaką 11.06.1999 r. odmówił na Umschlagplatzu bł. Jan Paweł II (1978-2005). Kończy się ona następująco: „*Uczyń, by dzięki jego świadectwu cały rodzaj ludzki pojął, że wszystkie narody jeden mają początek i jeden cel ostateczny - Boga, którego zbawcze zamiary rozciągają się na wszystkich ludzi. Amen.*”

Później udaliśmy się do Kościoła pw. Narodzenia NMP w Chełmnie nad Ne-

rem, gdzie została odprawiona uroczysta Msza święta pod przewodnictwem Księdza Biskupa Wiesława Alojzego Meringa, Ordynariusza Diecezji Włocławskiej w intencji Pomordowanych w Obozie ofiar II wojny światowej. Homilię wygłosił Ks. Prof. Tomasz Kaczmarek. Zauważył w niej na przykład to, że przyszliśmy tutaj jako ludzie z różnych środowisk, pamiętamy i troszczymy się o to, aby nie zapomnieć i przestrzegać przed tym, co złe, aby przypadkiem coś gorszego zdarzyć się nie mogło. Przytaczając fragment z Księgi Rodzaju, o wolejącej krwi brata swego - sprawiedliwego Abła, podkreślił, ileż to krwi tutaj głośno woła z ziemi do nieba, do Boga i jeśli nie my o tym będziemy mówić, świadczycy, przestrzegać, to „*kamienie wołać będą*”.

Następnie po Mszy świętej w pobliskiej świetlicy, przy wspólnym stole, w serdecznej atmosferze przebiegała dalsza uroczystość. Podczas niej ustalono datę kolejnego już ósmego spo-

tkania, które planowane jest na dzień 04.09.2014 roku.

Mam nadzieję, że za rok liczniejsza grupa Romów i Sinty przybędzie i weźmie czynny udział w obchodach w Chełmnie nad Nerem oraz w Lesie Rzuchowskim, aby upamiętnić Romów oraz wszystkich tych, którzy tam zostali bestialsko zamordowani w czasie II wojny światowej.

Szczególnie podziękowane należy się organizatorom, zarówno władzom duchownym i państwowym, samorządowym za pomysł, trud i przygotowanie oraz za sprawny przebieg tej uroczystości.

Do zobaczenia za rok.

Andrzej Sochaj

Fot. Gmina Grzegorzew

Dre dyves 11 wrzeńio da berś dre Veś Rzuchowsko dre Chełmno nad Nerem juź eftato moło isys kerde uroczystości pał rypyryben zamarden adoj pełde Sasendyr dre dujto svetytko maryben - Polaken, Żyden, Romen, Czechen i Heładytkunen. Dre dova obozo merybnytko Sasy jandenys i zamarenys Romen gettostyr dre Łódź. Da bibahtało Romenge veś isys pełde berśa zabiškirdo ke Roma kaj adoj nasadžonys teź jamare manuśa. Dopiero Instytuto kaj isy paše Romano Związko dre Szczecinko rypyrdża Romenge i bute rajenge kaj do obozo to teź romani dukhani historia. Pał berś javeła ochtato rakihiben adoj i kamdžamys kaj butedyr Roma adoj te przytraden.

